

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-21

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27 ΜΑΪΟΥ 2021 (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α004ΚΚ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ 90΄ ΛΕΠΤΑ

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΝΕΑ (9) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

(30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

ΜΕΡΟΣ Α΄

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο φύλλο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε αριθμό, το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Τα Κυπριακά Βασίλεια ιδρύθηκαν μετά την άφιξη των:

- α. Ασσυρίων.
- β. Μυκηναίων.
- γ. Μακεδόνων.

2. Κατά την Αρχαϊκή Εποχή η Κύπρος κατακτήθηκε από τους:

- α. Σπαρτιάτες.
- β. Αιγύπτιους.
- γ. Ρωμαίους.

3. Η Πανελλήνια Ιδέα εκφράστηκε από τον:

- α. Ισοκράτη.
- β. Δημοσθένη.
- γ. Τεύκρο.

4. Κατά την πολιορκία της Τύρου οι Κύπριοι βασιλιάδες:

- α. επαναστάτησαν εναντίον των Περσών.
- β. έστειλαν ναυτική βοήθεια στον Μ. Αλέξανδρο.
- γ. συνένωσαν τα κυπριακά βασίλεια.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1β, 2β, 3α, 4β

A2. Να τοποθετήσετε τις πιο κάτω εποχές σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από την προγενέστερη και αριθμώντας τις από το 1 μέχρι το 4.

- A. Αρχαϊκή Εποχή**
- B. Εποχή του Χαλκού**
- Γ. Κλασική Εποχή**
- Δ. Ρωμαϊκή Εποχή**

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1B, 2A, 3Γ, 4Δ

A3. Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς που βρίσκονται στον πιο κάτω χάρτη (1- 4), με τις πόλεις που ακολουθούν:

α. Αλεξάνδρεια

β. Σπάρτη

γ. Σαλαμίνα

δ. Ρώμη



(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1δ, 2β, 3γ, 4α

Οδηγίες διόρθωσης για το Β΄ και Γ΄ μέρος

Στα μέρη Β΄ και Γ΄ η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Α΄ Λυκείου Κοινού Κορμού.

Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση.

Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται συγκεκριμένος αριθμός δεδομένων (π.χ. δύο [2] μυκηναϊκά κέντρα), οι σωστές απαντήσεις λαμβάνουν τις μονάδες που αναγράφονται στην επικεφαλίδα της απάντησης (π.χ. στο θέμα «μυκηναϊκά κέντρα» με κάθε σωστό γνώρισμα ο μαθητής / η μαθήτρια λαμβάνει 1 μονάδα, ενώ μέγιστος αριθμός απαντήσεων που βαθμολογούνται είναι οι δύο [2]).

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται παρουσίαση συγκεκριμένου ιστορικού θέματος (π.χ. ορισμός της δημοκρατίας), ο μαθητής / η μαθήτρια πρέπει να περιλάβει στην απάντηση όλα τα δεδομένα που απαιτούνται, για να λάβει τη βαθμολογία που ορίζεται εντός παρενθέσεως.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

(35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Μυκηναϊκός πολιτισμός

(γραφή, θρησκεία, δύο [2] μυκηναϊκά κέντρα)

(5 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Γραφή: Γραμμική Β΄ / συλλαβική γραφή (1,5μ.)

Θρησκεία: ολυμπιακό πάνθεον / δωδεκάθεο / θεοί του Ολύμπου / κρητομυκηναϊκή / οποιαδήποτε άλλη έγκυρη διατύπωση ή περιγραφή της συγκεκριμένης θρησκείας (1,5μ.)

Μυκηναϊκά κέντρα: δύο από τα εξής: (2 X 1 = 2μ.)

Μυκήνες / Άργος / Τίρυνθα / Πύλος / Αμύκλες / Ορχομενός / Θήβα / Γλας / Αθήνα / Ελευσίνα / Μαραθώνας / Ιωλκός / οποιοδήποτε άλλο μυκηναϊκό κέντρο τεκμηριώνεται ιστορικά / αρχαιολογικά

β. Δημοκρατία

(ορισμός δημοκρατίας, όργανο λήψης αποφάσεων, ένα [1] παράδειγμα πόλης-κράτους με δημοκρατία)

(5 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ορισμός: πολίτευμα (1μ.) στο οποίο η εξουσία ασκείται από το σύνολο των πολιτών / από όλους τους πολίτες / από όσους έχουν πολιτικά δικαιώματα (1,5μ.)

Όργανο λήψης αποφάσεων: εκκλησία του δήμου / συνέλευση των ενήλικων πολιτών που είχαν πολιτικά δικαιώματα (1,5μ.)

Πόλη: Αθήνα / Κόρινθος / οποιαδήποτε άλλη πόλη διέθετε δημοκρατικό πολίτευμα (1μ.)

B2. Σε κείμενο 80 περίπου λέξεων να παρουσιάσετε τρεις (3) ενέργειες του Φιλίππου που οδήγησαν στην ισχυροποίηση και επέκταση του κράτους της Μακεδονίας και να εξηγήσετε ποια, κατά τη γνώμη σας, ήταν η πιο αποτελεσματική, αιτιολογώντας την επιλογή σας.

(12 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ενέργειες: τρία σημεία από τα εξής: (3 X 3 = 9μ.)

- Αντιμετώπισε τις επιδρομές των Ιλλυριών και των Παιόνων στα βόρεια σύνορα
- Δημιούργησε ισχυρό στρατό με κυριότερο στρατιωτικό σώμα τη μακεδονική φάλαγγα
- Δημιούργησε ισχυρή οικονομία με την κατάληψη ορυχείων χρυσού (του Παγγαίου και έκοψε χρυσούς στατήρες)
- Ακολούθησε επεκτατική πολιτική για να εξασφαλίσει νέες εκτάσεις γης στους μακεδόνες στρατιώτες
- Νίκησε τους Αθηναίους και τους Θηβαίους στη μάχη της Χαιρώνειας
- Οποιαδήποτε άλλη ενέργεια τεκμηριώνεται ιστορικά

Αποτελεσματικότερη ενέργεια (3μ.): οποιαδήποτε επιλογή θεωρείται σωστή, αρκεί να τεκμηριώνεται με τουλάχιστον ένα (1) επιχείρημα, π.χ. αντιμετωπίζοντας τις επιδρομές στα βόρεια σύνορα, εξασφάλιζε χρόνο για την προετοιμασία του στρατού / ότι θα υπήρχε ασφάλεια στα βόρεια, ώστε να στραφεί ανατολικά / νότια.

B3. Σε κείμενο 80-100 λέξεων να παρουσιάσετε τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου και να εντοπίσετε μία (1) ομοιότητα και μία (1) διαφορά με σημερινές μορφές κρατών.

(13 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Βασικά χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου: 3 εκ των εξής: (3 X 3 = 9μ.)

- Ενιαίο οικονομικό σύστημα (1,5μ.) με τη χρήση κοινού νομισματικού συστήματος (συνέχιση της πολιτικής του Μ. Αλεξάνδρου) / κοινή δημοσιονομική πολιτική (πολιτική διαχείρισης εσόδων και εξόδων του δημοσίου) (1,5μ.).
- Ανάπτυξη της δουλείας (1,5μ.) με τη χρήση δούλων για τις ανάγκες της αστικής τάξης των μεγαλουπόλεων (1,5μ.).
- Πολίτευμα της απόλυτης μοναρχίας στο πρότυπο των βασιλιάδων της ανατολής / όπου ο μονάρχης είχε την απόλυτη εξουσία σε όλους τους τομείς (3μ.).
- Ανάπτυξη μεγαλουπόλεων στην Ανατολή (1,5μ.) (όπως της Αλεξάνδρειας / Περγάμου / Αντιόχειας) και μετατροπή τους σε πνευματικά κέντρα του ελληνιστικού κόσμου (1,5μ.) / μέσω της μετακίνησης εργατών και μικροκαλλιεργητών στις μεγαλουπόλεις για καλύτερη τύχη (1,5μ.)
- Διαμόρφωση μιας προνομιούχου αστικής τάξης από Έλληνες και ελληνίζοντες ντόπιους (1,5μ.) / που ασχολούνται με το εμπόριο, τη διοίκηση και τις τραπεζικές επιχειρήσεις (1,5μ.)
- Οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό του ελληνιστικού κόσμου τεκμηριώνεται ιστορικά.

Ομοιότητες με σύγχρονα κράτη: ένα εκ των εξής (1 X 2 = 2μ.)

- Ενιαίο οικονομικό σύστημα
- Μεγαλουπόλεις
- Μετακίνηση προς στα αστικά κέντρα / αστυφιλία
- Οποιαδήποτε άλλη ομοιότητα τεκμηριώνεται ιστορικά

Διαφορές με σύγχρονα κράτη: ένα εκ των εξής (1 X 2 = 2μ.)

- Απόλυτη μοναρχία – το κυρίαρχο πολίτευμα σήμερα είναι η δημοκρατία
- Χρήση δούλων – σήμερα η δουλεία / εμπορία ανθρώπων απαγορεύεται
- Οποιαδήποτε άλλη διαφορά τεκμηριώνεται ιστορικά

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

(35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1.

Παράθεμα Ι

Λοιπόν ο Γόργος, χάνοντας την πόλη, κατέφυγε στους Μήδους κι ο Ονήσιλος πήρε την εξουσία της Σαλαμίνας και προσπαθούσε να πείσει όλους τους Κυπρίους να επαναστατήσουν μαζί του. [...]. Κι όσο για τους Ίωνες που ναυμάχησαν στην Κύπρο, όταν έμαθαν την καταστροφή του

Ονήσιλου κι ότι οι Πέρσες πολιορκούσαν όλες τις άλλες πολιτείες της Κύπρου, εκτός από τη Σαλαμίνα, κι ότι αυτή την είχαν παραδώσει οι Σαλαμίνοι στον Γόργο, τον προηγούμενο βασιλιά τους, μόλις λοιπόν τα έμαθαν αυτά οι Ίωνες, αμέσως γύρισαν με τα καράβια τους στην Ιωνία. Από τις πόλεις της Κύπρου περισσότερο καιρό άντεξαν οι Σόλοι, που οι Πέρσες την κυρίεψαν ύστερα από τέσσερις μήνες, σκάβοντας λαούμια κάτω από το τείχος που την έζωνε.

Ηροδότου Ιστορία, 5.104 -105, 115 (μτφρ. Η. Σπυρόπουλος)

Παράθεμα II

Όραμα του Ευαγόρα ήταν να ενώσει όλα τα βασίλεια της Κύπρου σ' ένα ενιαίο κράτος κάτω από την ηγεμονία της Σαλαμίνας και να αποτινάξει τον περσικό ζυγό. Προσπάθησε πρώτα με ειρηνικά μέσα να επιτύχει την πραγματοποίηση του σχεδίου του. Μερικές πόλεις τον ακολούθησαν, άλλες όμως όχι, κι έτσι προέκυψε η ανάγκη να χρησιμοποιήσει βία [...]. Ο κυπριακός πόλεμος διάρκεσε μια δεκαετία. Παρά την αρχική βοήθεια των Αθηναίων, τα πράγματα δυσκόλεψαν για τον Ευαγόρα, όταν το 386 π.Χ., σύμφωνα με την Ανταλκίδειο Ειρήνη, οι Αθηναίοι αναγνώρισαν την περσική κυριαρχία στην Κύπρο. Εν τούτοις ο Ευαγόρας συνεχίζει τον αγώνα μόνος του, αναγκάζεται όμως να συνάψει ειρήνη με τον Μεγάλο Βασιλέα [...].

Γιάννης Κυπρής, Η εδραίωση του ελληνισμού στην Κύπρο την εποχή των πόλεων βασιλείων μέσα από τα νομίσματα, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 1999, σελ. 34 – 36.

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α. Να εντοπίσετε στα παραθέματα δύο (2) κοινές ενέργειες του Ονήσιλου και του Ευαγόρα.
(3 μονάδες)
- β. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα των ενεργειών στην κάθε μια από τις δύο περιπτώσεις; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από τα παραθέματα.
(12 μονάδες)
- γ. Να κρίνετε την απόφαση των Περσών να συνάψουν ειρήνη με τον Ευαγόρα, δικαιολογώντας την απάντησή σας.
(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

α. Δύο κοινές ενέργειες: (2X1,5 = 3μ.)

- συνένωση των κυπριακών πόλεων (υπό την ηγεσία της Σαλαμίνας)
- επανάσταση / πόλεμος εναντίον των Περσών

β. Αποτέλεσμα:

- Ονήσιλος: ηττήθηκε από τους Πέρσες (2μ.), ο Γόργος γύρισε στη Σαλαμίνα (2μ.) και οι Πέρσες πολιορκήσαν και κυρίεψαν τους Σόλους (2μ.)

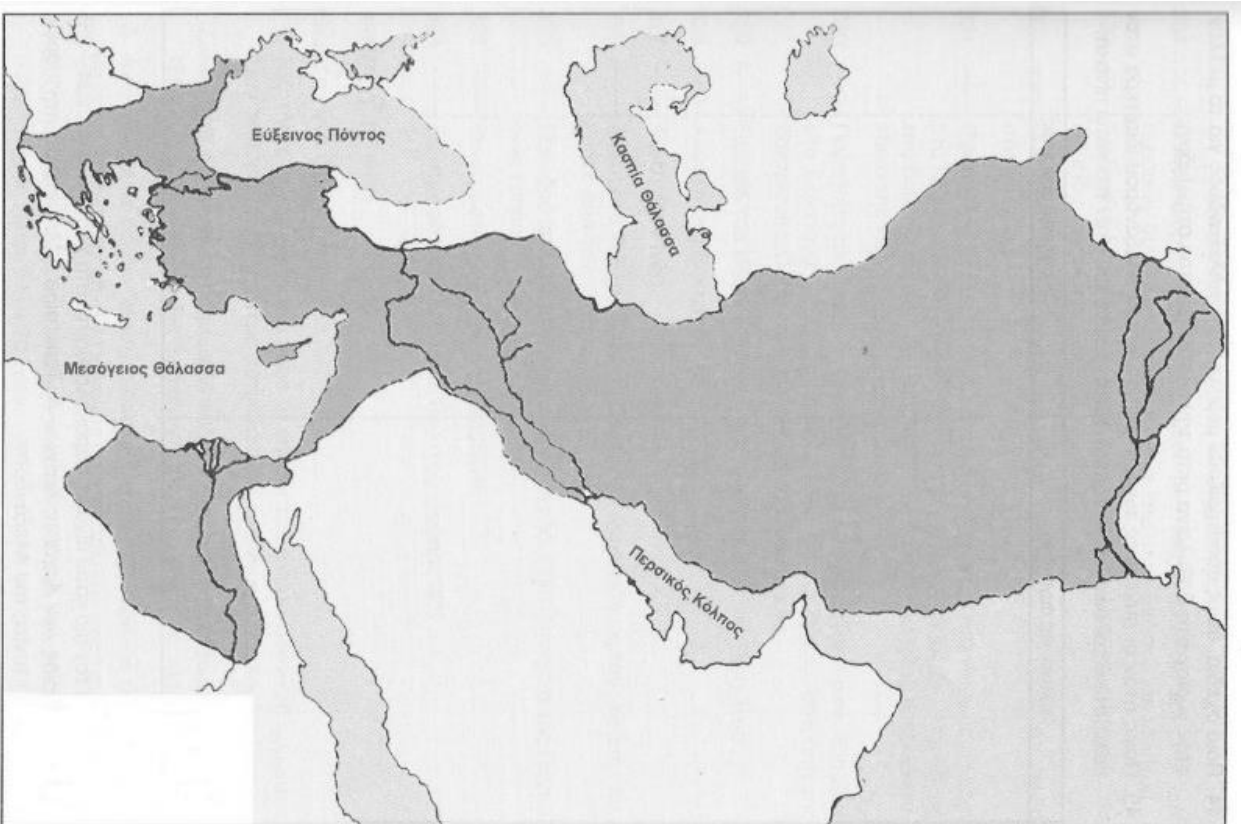
- Ευαγόρας: πολέμησε τελικά χωρίς τους Αθηναίους (2μ.), ηττήθηκε από τους Πέρσες (2μ.) και αναγκάστηκε να συνάψει ειρήνη με τον Μέγα Βασιλέα (2μ.)

γ. Κρίση για την απόφαση των Περσών: (1Χ3= 3μ.)

- Σωστή (1μ.) + τεκμηρίωση (π.χ. με τον τρόπο αυτό οι Πέρσες θα απέτρεπαν μια νέα επανάσταση στην Κύπρο) (2μ.)
- Λάθος (1μ.) + τεκμηρίωση (π.χ. εφόσον είχαν νικήσει, θα μπορούσαν να επαναλάβουν ό,τι είχαν κάνει στην περίπτωση της επανάστασης του Ονήσιλου) (2μ.)

Γ2.

Παράθεμα I



Παράθεμα II

Δωδεκάμισι χρόνια βασιλείας. Είναι εύκολο να συνθέσει κάποιος ένα αρνητικό διάγραμμα. Άχρηστες βιαιότητες, υπερβολές ενός βασιλιά που τον είχε καταλάβει η ύβρις, ακατανόητες από τους Έλληνες που ανησυχούσαν με την καθιέρωση της προσκύνησης και πολύ περισσότερο με την ανάμειξη των φυλών, εξωφρενική επέκταση μιας αυτοκρατορίας η οποία δε θα επιζήσει μετά τον θάνατο του ιδρυτή της. Αλλά τι είναι αυτά τα μειονεκτήματα μπροστά σε όλους τους νεωτερισμούς που επέφερε; Σύλληψη της ιδέας μιας απόλυτης μοναρχίας, ελληνική κατάκτηση*

της Αιγύπτου και της Ασίας, ίδρυση πόλεων και στις πιο απομακρυσμένες σατραπείες, αλληλεπίδραση ελληνικού και ανατολικού πολιτισμού. Ο Αλέξανδρος κατακτά τον κόσμο φέρνοντας μαζί του μια Ιλιάδα υπομνηματισμένη από το δάσκαλό του Αριστοτέλη.

Pierre Lènéque, L' aventure grecque, Παρίσι 1964, σ. 346-347 (μτφρ. Βασίλειος Σκουλάτος στο: Θ. Κατσουλάκος, Γ. Κοκκορού-Αλευρά, Β. Σκουλάτος, Αρχαία Ιστορία, Α Γυμνασίου Βιβλίο εκπαιδευτικού, Αθήνα 2006, σ. 107).

*νεωτερισμός = καινοτομία, εισαγωγή καινούργιων ιδεών

Αφού μελετήσετε προσεκτικά τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να δώσετε έναν τίτλο στον χάρτη του παραθέματος I.

(3 μονάδες)

β. Να αναφέρετε το είδος της πηγής (πρωτογενής ή δευτερογενής) στο παράθεμα II και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(2 μονάδες)

γ. i. Να εντοπίσετε στο παράθεμα II δύο (2) πλεονεκτήματα και δύο (2) μειονεκτήματα για το έργο του προσώπου που περιγράφεται, σύμφωνα με τον συγγραφέα του παραθέματος.

(6 μονάδες)

ii. Ο συγγραφέας της πηγής έχει θετική ή αρνητική στάση απέναντι στο συγκεκριμένο πρόσωπο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

α. Το κράτος του Μ. Αλεξάνδρου / οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου / Η εποχή του Μ. Αλεξάνδρου / 334-324 π.Χ. / ελληνιστικός κόσμος (3μ.)

β. Δευτερογενής (1μ.) μεταγενέστερος συγγραφέας / ιστορικός / το έργο γράφτηκε το 1964 (1μ.)

γ. i.

Πλεονεκτήματα: δύο εκ των εξής: (2X1,5=3μ.)

- Σύλληψη της ιδέας μιας απόλυτης μοναρχίας
- ελληνική κατάκτηση της Αιγύπτου και της Ασίας
- ίδρυση πόλεων και στις πιο απομακρυσμένες σατραπείες
- αλληλεπίδραση ελληνικού και ανατολικού πολιτισμού

Μειονεκτήματα: δύο εκ των εξής: (2X1,5=3μ.)

- Άχρηστες βιαιότητες
- υπερβολές ενός βασιλιά που τον είχε καταλάβει η ύβρις

- ακατανόητες από τους Έλληνες που ανησυχούσαν με την καθιέρωση της προσκύνησης και πολύ περισσότερο με την ανάμειξη των φυλών
- εξωφρενική επέκταση μιας αυτοκρατορίας η οποία δε θα επιζήσει μετά τον θάνατο του ιδρυτή της

γ. ii. Θετική στάση (2μ.). Τεκμηρίωση: Αλλά τι είναι αυτά τα μειονεκτήματα μπροστά σε όλους τους νεωτερισμούς που επέφερε; / οποιαδήποτε τεκμηρίωση περιέχει την δήλωση του συγγραφέα ότι τα πλεονεκτήματα είναι πιο σημαντικά από τα μειονεκτήματα (4μ.)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ